ព្រឹត្តិប័ត្រប្រចាំត្រីមាស

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា

The NGO FORUM ON CAMBODIA

ដី ជីវិត

ឆ្នាំទី៣ ~ លេខ០៩

ខែមករា ~ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨

បណ្តាញសកម្មភាពដីធ្លីដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍

- សិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិចត្រូវបានរំលោភដោយសារការ...
- ការចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
- ការឈូសឆាយព្រៃធម្មជាតិ គឺជាទុក្ខកង្វល់របស់សហគមន៍
- ស្ថានភាពទំនាស់ដីធ្លី និងព្រៃឈើនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា...
- ទិដ្ឋភាពរួមនៃការវិភាគករណីវិវាទដីធ្លីក្នុងខេត្តបីនៃ...
- គំនូសតារាងបង្ហាញអំពីដំណាក់កាលចុះបញ្ជីដីធ្លីជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ

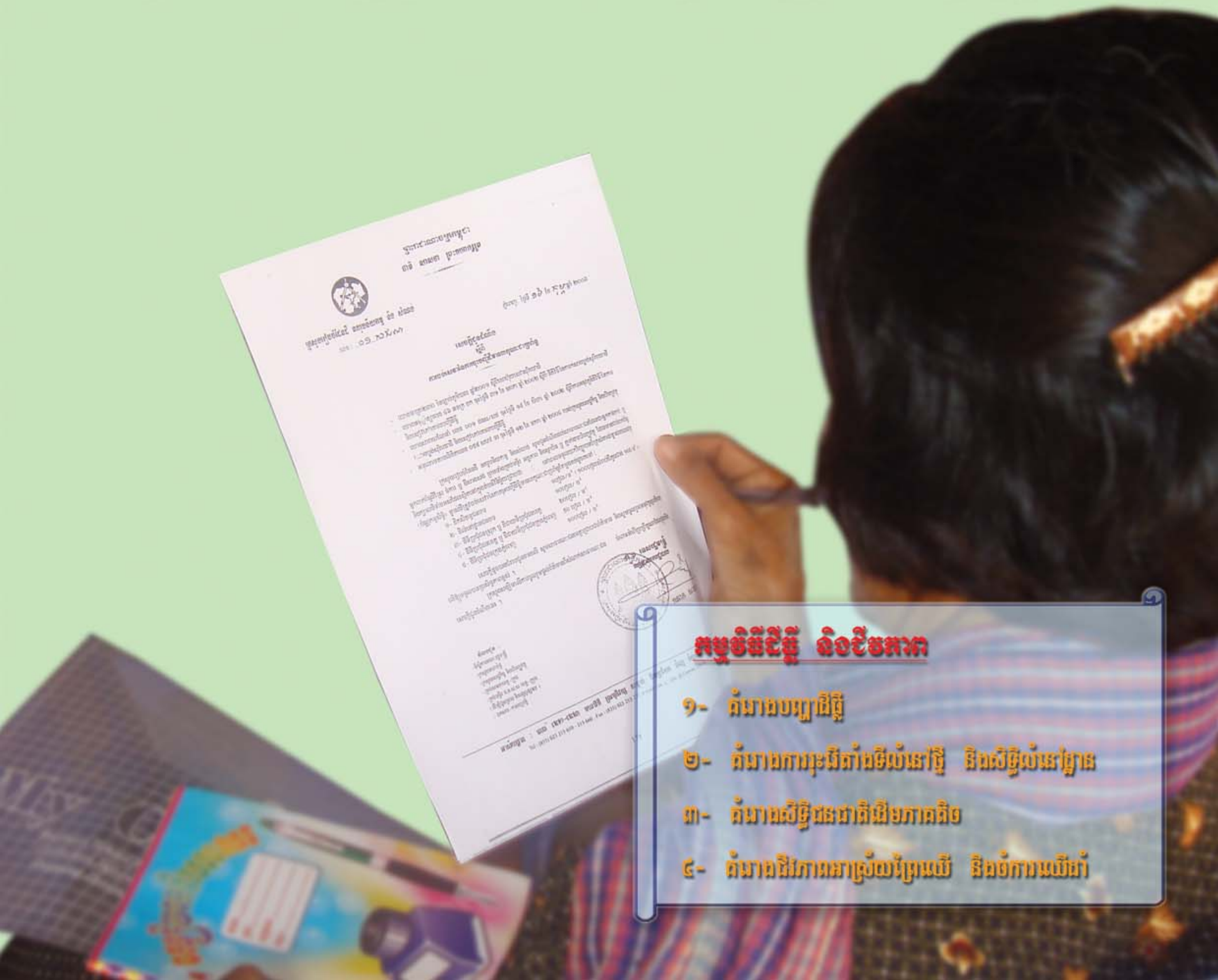

កម្មវិធីដីធ្លី និងជីវភាព

១- គំរោងបញ្ហាដីធ្លី

២- គំរោងការរុះរើតាំងទីលំនៅថ្មី និងសិទ្ធិលំនៅឋាន

៣- គំរោងសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច

៤- គំរោងជីវភាពអាស្រ័យព្រៃឈើ និងចំការឈើដាំ

ព្រឹត្តិប័ត្រប្រចាំត្រីមាស

ឆ្នាំទី៣ ~ លេខ០៩

ខែមករា ~ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨

ដីជីវិត

បណ្តាញសកម្មភាពដីធ្លីដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍

អារម្ភកថា

មិត្តអ្នកអានជាទីមេត្រី ព្រឹត្តិប័ត្រដែលកំពុងស្ថិតក្នុងដៃរបស់អស់លោកអ្នកនេះ គឺកើតចេញពីការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់បុគ្គលិកនៃវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជាដោយមានការចូលរួមចំណែកពីសមាជិកបណ្តាញសកម្មភាពដីធ្លីដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ បណ្តាញប្រព្រឹត្តិកម្មតាំងទីលំនៅថ្មី បណ្តាញគាំទ្រសិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិច និងបណ្តាញការងារព្រៃឈើ និងចំការឈើដាំ។ ក្នុងនាមវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា ដែលមានជំហរលើការចែករំលែកព័ត៌មាន ជជែកពិភាក្សាលើការផ្លាស់ប្តូរគោលនយោបាយ និងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា យើងសូមគាំទ្រដល់ការបោះពុម្ពព្រឹត្តិប័ត្រនេះដើម្បីចូលរួមចំណែកផ្តល់នូវចំណេះដឹងនានាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការអនុវត្តន៍ច្បាប់របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា និងដើម្បីអោយមិត្តអ្នកអានបានដឹងថា នរណាខ្លះដែលកំពុងនឹងបានក្លាយខ្លួនទៅជាក្រុមជនងាយរងគ្រោះដោយសារការបាត់បង់ដីធ្លីនៅកម្ពុជា។

លើសពីនេះទៀត ព្រឹត្តិប័ត្រនេះក៏បានលើកឡើងនូវសំលេង និងផលវិបាកទាំងអស់របស់ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាដីធ្លីដើម្បីអោយ អ្នកធ្វើគោលនយោបាយទាំងអស់បានដឹងឮ និងងាកមកយកចិត្តទុកដាក់នូវអ្វីដែលជាអាទិភាពសំរាប់ឆ្លើយតបទៅនឹងតំរូវការរបស់បងប្អូន។

យើងខ្ញុំសូមបើកចំហរដើម្បីទទួលនូវមតិយោបល់កែលំអ និងស្វាបនាអោយមានភាពជឿនលឿនទាំងផ្នែកព័ត៌មាន និងចំណេះដឹងយើងខ្ញុំនឹងព្យាយាមបំពេញតាមតំរូវការរបស់អស់លោកអ្នក។

ព្រឹត្តិប័ត្រប្រចាំត្រីមាស

គណៈកម្មការនិពន្ធ និងត្រួតពិនិត្យ

លោក ឈិត សំអាត

លោក ឌី សន

លោក ជាម មុនី

លោក ហិប សុខាន់ណារ៉ូ

លោក ម៉ិច សុខន

អាស័យដ្ឋាន: ផ្ទះលេខ ៩-១១ ផ្លូវ ៤៧៦ ទួលទំពូង១
ភ្នំពេញ, កម្ពុជា
ទូរស័ព្ទលេខ: ០២៣ ២១៤ ៤២៩
ទូរសារ: ០២៣ ៩៩៤ ០៦៣

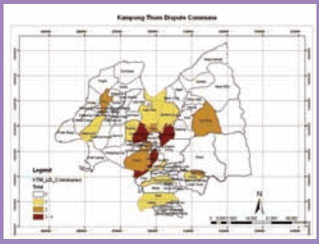

សិទ្ធិជនជាតិដើមភាគតិចត្រូវបានរំលោភ ដោយសារការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច

សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច គឺជាក្រុមមនុស្សដែលរស់នៅលើដែនដីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបង្ហាញនូវការឯកភាពនៃជាតិពន្ធុ សង្គមវប្បធម៌ របៀបរស់នៅតាមប្រពៃណី និងដាំដុះលើដីដែលខ្លួនកាន់កាប់ទៅតាមទំនៀមទំលាប់នៃការប្រើប្រាស់ជាសមូហភាព។ សមាជិកនៃសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច អាចទទួលនូវគុណប្រយោជន៍ពីការធានាសិទ្ធិ និងការការពារដែលរៀបចំឡើងដោយច្បាប់ (ច្បាប់ភូមិបាល) ចំពោះរាល់បុគ្គលដែលឆ្លើយតបទៅនឹងលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យនៃជាតិពន្ធុអំពីវប្បធម៌ និងសង្គមរបស់សហគមន៍។ ដីសហគមន៍ចង្កុំមួយ ចង្កុំកណ្តាល និងភូមិកោះ ថ្ម ស្ថិតនៅក្នុង ឃុំ ទន្លូង ស្រុកមេមត់ ខេត្តកំពង់ចាម កំពុងប្រឈមទៅនឹងបញ្ហាដែលដីដំណាំ និងដីបំរុងទុកសំរាប់ចំការវិលជុំរបស់ពួកគេទំហំ ៤២៧១ ហិចតា កំពុងត្រូវបានឈូសឆាយដោយក្រុមហ៊ុន ចំនួនបី គឺក្រុមហ៊ុន **ផល សុទ្ធី** មានផ្ទៃដីទំហំ ១000ហិចតា ក្រុមហ៊ុន **ស្រ៊ុន ផាន់ឡេង** មានផ្ទៃដីទំហំ ៨00 ហិចតា និងក្រុមហ៊ុន **ហេង ឆែនឹម** មានផ្ទៃដីទំហំ ៨00 ហិចតា ដែលក្រុមហ៊ុនទាំងនោះ ដាំដំឡូងមី និងដាំកូនកៅស៊ូ ហើយគ្រឿងចក្រដែលឈូសឆាយនោះត្រូវបានការពារដោយទាហានវរៈសេនាតូចលេខ ២១២ ដែលមានទីតាំងនៅក្នុងឃុំទន្លូង។ លើសពីនេះទៅទៀតទាហានដែលការពារគ្រឿងចក្រនោះ បានធ្វើការគំរាមកំហែងប្រជាពលរដ្ឋជនជាតិដើមទាំងនោះនៅពេល ដែលពួកគេបានទៅធ្វើការហាមឃាត់

រូបភាពគ្រឿងចក្រធ្វើការឈូសឆាយដោយមានទាហានការពារ និងរូបភាពសាកសួរប្រជាពលរដ្ឋពីផលប៉ះពាល់

ជនជាតិដើមភាគតិច ជាដីដែលសហគមន៍បានរៀបចំនិវេសនដ្ឋាន និងប្រកបរបរកសិកម្មប្រពៃណី ដីដែលបានដាំដុះជាក់ស្តែង និងដីបំរុងទុកចាំបាច់ក្នុងការប្តូរវេនដាំដំណាំ ដែលតម្រូវទៅតាមរបៀបទាញយកផលដែលធ្លាប់ធ្វើកន្លងមក ហើយគ្មានអាជ្ញាធរណាមួយក្រៅពីសហគមន៍អាចទទួលបានសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចបានឡើយ (មាត្រា ២៨នៃច្បាប់ភូមិបាល)។

បើទោះជាយ៉ាងនេះក្តី តាមស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន ដោយសារតែការកើនឡើងនៃតំលៃដី និងដើម្បីសម្របសម្រួលអោយត្រូវទៅនឹងគោលនយោបាយអភិវឌ្ឍន៍ក្រោមរូបភាពយន្តការនៃការផ្តល់សម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ដូចនេះសិទ្ធិជាមូលដ្ឋាន និងទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចនៅកន្លែងមួយចំនួន មិនត្រូវបានគេយកមកពិចារណា និងផ្តល់នូវសិទ្ធិដែលពួកគេត្រូវទទួលបាននោះឡើយ។ ជាក់ស្តែងជនជាតិភាគតិច ស្ទៀង ចំនួន ១៤៥ គ្រួសារ ដែលរស់នៅក្នុងភូមិគ្រឿងចក្រដើម្បីបញ្ឈប់ការឈូសឆាយដីសហគមន៍របស់ពួកគេ។

តាមការសាកសួរប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងសហគមន៍ព្រមទាំងលោកមេឃុំ និងក្រុមគ្រួសាររបស់លោក បានអះអាងថា ពួកគេពិតជាជនជាតិភាគតិចស្ទៀង ដែលបានរស់នៅក្នុងឃុំទន្លូង តាំងពីដូនតាមកម្លេះ ហើយរស់នៅតាមរបៀបទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណីដោយដាំដំណាំ និងធ្វើចំការវិលជុំ ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពគ្រួសារ។ ប្រជាពលរដ្ឋបញ្ជាក់ថាការឈូសឆាយរបស់ក្រុមហ៊ុនធ្វើអោយបាត់បង់ដីរបស់សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច បាត់បង់ដីបំរុងទុកសំរាប់ចំការវិលជុំ ទីកន្លែងចិញ្ចឹមសត្វ និងមិនអាចចូលព្រៃ ដើម្បីទទួលបាននូវអនុផលព្រៃឈើទៀតឡើយ ដែលជាហេតុប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងដល់បញ្ហាជីវភាព និងការចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ពួកគេ។

មន្ត្រីសុរិយោដីស្រុកបានបំភ្លឺថា គណៈកម្មការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លីថ្នាក់ស្រុកមួយត្រូវបានបង្កើតឡើង ដែលដឹកនាំដោយលោក

អភិបាលស្រុក បន្ទាប់ពីមានបណ្ដឹងតវ៉ារបស់ប្រជាពលរដ្ឋមក ថ្នាក់ស្រុក-ខេត្ត និងរដ្ឋសភាជាតិ។ គណៈកម្មការនេះបានចុះទៅដល់កន្លែងវិវាទ ហើយបានណែនាំប្រជាពលរដ្ឋអំពីច្បាប់ភូមិបាល និងច្បាប់ស្ដីពីព្រៃឈើ។ លោកអះអាងថា ប្រជាពលរដ្ឋទាំងនោះមិនមែនជាជនជាតិភាគតិចស្មៀងនោះទេ ព្រោះលោកពុំឃើញមានអ្វីជាសំគាល់នោះឡើយ លើសពីនេះទៅទៀត ដីដែលមានវិវាទនោះគឺជាដីរដ្ឋ ហើយរដ្ឋបានផ្ដល់ជាសម្បទានសេដ្ឋកិច្ចឱ្យទៅក្រុមហ៊ុនរួចហើយ ដើម្បីធ្វើការវិនិយោគក្នុងគោលបំណងការពារដីរដ្ឋជៀសវាងការទន្ទ្រានដោយខុសច្បាប់ពីអ្នកភូមិ។

តាមការអះអាងរបស់មន្ត្រីសុរិយោដីស្រុក គឺដើម្បីជៀសឱ្យផុតពីបទបញ្ញត្តិទាំងឡាយដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ២៣ ដល់មាត្រា ២៨ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីកុំឱ្យប្រជាពលរដ្ឋអាចទាមទារថាជាដីសហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច បើទោះបីជាប្រជាពលរដ្ឋខ្លួនឯង និងលោកមេឃុំបញ្ជាក់ថា ពួកគេជាជនជាតិភាគតិចក៏ដោយ។

*អត្ថបទដោយ លោក **ខៀវ ចាន់** មន្ត្រីស៊ើបអង្កេតនៃ វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា*

ការចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជំហានសំខាន់ៗនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានដូចខាងក្រោម ៖

១-ការប្រកាសតំបន់វិនិច្ឆ័យ

២-បិទផ្សាយសាធារណៈ

៣-វាស់វែងកំណត់ព្រំ

៤-ដំណើរចុះបញ្ជី ... ឯកសារវិនិច្ឆ័យ

៥- ការផ្ដល់ប័ណ្ណ

គណៈកម្មការរដ្ឋបាល ត្រូវបានបង្កើតឡើងតែក្នុងដំណើរការនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ។

ការចុះបញ្ជីដីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ អនុវត្តជា ៥ ដំណាក់កាល ៖

ដំណាក់កាលទី ១. ការរៀបចំ

អភិបាលខេត្ត/ក្រុង បន្ទាប់ពីបានពិភាក្សាឯកភាពជាមួយក្រសួងរៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្ម និងសំណង់រួចមកត្រូវចេញសេចក្ដីប្រកាសកំណត់តំបន់ និងព្រំប្រទល់នៃទីតាំងធ្វើការវិនិច្ឆ័យ តាមរបៀបបង្ហាញលើផែនទី ឬតាមរបៀបពិពណ៌នា ឬតាមរបៀបទាំងពីរ។

បន្ទាប់ពីបានកំណត់តំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យរួចហើយ អភិបាលខេត្ត ក្រុងត្រូវចាត់តាំងគណៈកម្មការរដ្ឋបាល ដែលមានសមាសភាព៖

- តំណាងអភិបាលខេត្ត/ក្រុង ជាប្រធាន
- មន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ ជាមន្ត្រីសុរិយោដី ជាសមាជិក
- មន្ត្រីទទួលខុសត្រូវការងាររដ្ឋបាល សុរិយោដីនៃមន្ទីររៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្ម សំណង់ និងសុរិយោដីខេត្ត/ក្រុង ជាសមាជិក
- អភិបាលស្រុក-ខ័ណ្ឌ ឬតំណាង ជាសមាជិក
- មេឃុំ-ចៅសង្កាត់ ឬតំណាង ជាសមាជិក
- មេភូមិ ឬតំណាង ជាសមាជិក
- ចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យក្នុងទីតាំងធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ២រូប ជាសមាជិក

អភិបាលខេត្ត/ក្រុង ត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈអំពីកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងប្រជុំផ្សព្វផ្សាយសេចក្ដីប្រកាស កំណត់តំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ។

ការវិនិច្ឆ័យ គឺជាដំណើរការមួយ ដែលកំណត់សិទ្ធិជាធរមានលើក្បាលដីជាស្ថាពរ និងមានលក្ខណៈជាផ្លូវការ។ ដំណើរការវិនិច្ឆ័យមិនធ្វើការកែប្រែសិទ្ធិជាធរមានលើក្បាលដី ឬបង្កើតសិទ្ធិថ្មីឡើយ។ បន្ថែមពីលើការកំណត់សិទ្ធិជាធរមាន ដំណើរការវិនិច្ឆ័យក៏កំណត់ផងដែរនូវបុគ្គលដែលជាម្ចាស់សិទ្ធិទាំងនោះ ព្រមទាំងលក្ខខណ្ឌនានា ដែលមានចំពោះសិទ្ធិទាំងនោះ (ដូចជាប្រភេទទ្រព្យ ៖ ទ្រព្យរួមប្ដី-ប្រពន្ធ, ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនខាងប្ដី, ទ្រព្យផ្ទាល់ខ្លួនខាងប្រពន្ធ, សហកម្មសិទ្ធិ, ទ្រព្យក្រុមហ៊ុន, ទ្រព្យសហគមន៍ ឬសមាគមន៍...)។ លទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យគឺការទទួលបាននូវបញ្ជីដីធ្លីមួយ ដែលមានលក្ខណៈពេញលេញច្បាស់លាស់ និងស្ថាពរ។

ដូច្នេះ ដើម្បីឱ្យលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យសំរេចជោគជ័យស្របតាមគោលបំណងនៃការវិនិច្ឆ័យមន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ ឬតំណាងគណៈកម្មការរដ្ឋបាល ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់បំផុសឱ្យប្រជាពលរដ្ឋ ម្ចាស់ក្បាលដីត្រូវចុះបញ្ជី និងជនពាក់ព័ន្ធចូលរួម និងសហការផ្ដល់ព័ត៌មាន លើកសំណួរ យោបល់ ឬផ្ដល់ការជំទាស់ផ្សេងៗ។ មន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យមានភារកិច្ចត្រួតពិនិត្យលើភាពត្រឹមត្រូវលើការងារបច្ចេកទេស និងច្បាប់ក្នុងការកំណត់ព្រំដីការវាស់វែង និងការបំពេញទំរង់បែបបទនៃការប្រមូលទិន្នន័យក្បាលដី និងសំរបសំរួលការងារជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន។

ដំណាក់កាលទី ២ : ប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស

នៅពេលដែលតំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យត្រូវបានកំណត់ ហើយអគ្គនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិសាស្ត្រ ត្រូវចាត់តាំងមន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ មន្ត្រីកំណត់ព្រំដី មន្ត្រីវាស់វែង និងមន្ត្រីវិនិច្ឆ័យ ដែលត្រូវបំពេញភារកិច្ចក្នុងតំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ។ មន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ ដែលបានទទួលសេចក្តីណែនាំពីអគ្គនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិសាស្ត្រត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះការវិនិច្ឆ័យ។ មន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យមានសិទ្ធិដឹកនាំចេញសេចក្តីណែនាំចាំបាច់ដល់មន្ត្រីជំនាញដែលបានតែងតាំង។

មន្ត្រីកំណត់ព្រំដី និងមន្ត្រីវាស់វែង មានសិទ្ធិចូលក្នុងបរិវេណអចលនវត្ថុណាមួយនៅក្នុងតំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ដើម្បីកំណត់ព្រំដី និងវាស់វែង ហើយអាចអញ្ជើញជនដែលពាក់ព័ន្ធឱ្យផ្តល់នូវចម្លើយដោយផ្ទាល់មាត់ ឯកសារ ឬភស្តុ តាងផ្សេងៗ ទាក់ទងនឹងព្រំនៃក្បាលដីណាមួយ។

មន្ត្រីវិនិច្ឆ័យ មានសិទ្ធិសាកសួរយកព័ត៌មានចាំបាច់សំរាប់អនុវត្តការងារវិនិច្ឆ័យ អាចអញ្ជើញជនដែលពាក់ព័ន្ធអោយផ្តល់នូវចម្លើយដោយផ្ទាល់មាត់ ឯកសារ ឬភស្តុតាងផ្សេងៗទាក់ទងនឹងការវិនិច្ឆ័យ។

ដំណាក់កាលទី៣ : ការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ

ការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យដែលរួមមានប្លង់សុរិយោដី និងបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី ត្រូវមានរយៈវេលា ៣០ ថ្ងៃ នៅកន្លែងដែលងាយមើលឃើញ សំរាប់ការអង្កេតជាសាធារណៈនៅក្នុងតំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ។

អាជ្ញាធរខេត្ត/ក្រុង ត្រូវផ្សព្វផ្សាយដំណឹងអំពីការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យតាមសំណើររបស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាល។

ក្នុងអំឡុងពេលនៃការបិទផ្សាយជាសាធារណៈ ជនដែលមានឈ្មោះក្នុងបញ្ជី ឬអ្នកដែលមានផលប្រយោជន៍លើក្បាលដីណាមួយដែលបាន ចាត់ទុកថាឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យមិនជាក់លាក់ ឬមិនពេញលេញអាចផ្តល់ដំណឹងដល់គណៈកម្មការរដ្ឋបាលនូវការជំទាស់របស់ខ្លួន។

ក្រោយពីផ្តល់នូវការកត់សំគាល់ ដ៏សមហេតុផលដល់ជនគ្រប់រូបដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការជំទាស់ និងបន្ទាប់ពីពិគ្រោះជាអ្នកដែលធ្វើការជំទាស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាលត្រូវព្យាយាមដោះស្រាយតាមការព្រមព្រៀង។

ការជំទាស់ ឬវិវាទណាមួយដែលមិនអាចដោះស្រាយបានត្រូវបញ្ជូនទៅគណៈកម្មការសុរិយោដីថ្នាក់ជាតិស្របតាមនីតិវិធី ដែលបានកំណត់ដោយអនុក្រឹត្យលេខ ៤៧ អនក្រ.បក ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែឧសភា ឆ្នាំ ២០០២ ស្តីពីការរៀបចំ និងការប្រព្រឹត្តទៅនៃគណៈកម្មការសុរិយោដី។

ករណីមិនមានការជំទាស់ ឬតវ៉ាក្នុងរយៈពេលនៃការបិទផ្សាយជាសាធារណៈ ទិន្នន័យដែលបានកត់ត្រាក្នុងឯកសារបិទផ្សាយនោះត្រូវបានចាត់ទុកជាទិន្នន័យសុក្រឹត ដែលអាចកំណត់យកជាផ្លូវការតាមច្បាប់បានលើកលែងចំពោះតែករណី ដែលសាមីអ្នកកាន់កាប់ដី ឬអចលនវត្ថុមានឯកសារសំអាងច្បាស់លាស់ ហើយបានបង្ហាញអំពីមូលហេតុដែលមិនបានមកធ្វើការជំទាស់ ឬតវ៉ាក្នុងរយៈពេលបិទផ្សាយនោះ សាមីជន អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងទៅគណៈកម្មការសុរិយោដី ដើម្បីដោះស្រាយតាមនីតិវិធីដែលបានកំណត់។

ដំណាក់កាលទី ៤ : ការសំរេចលើឯកសារ

ក្រោយពីផុតរយៈពេល នៃការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ :

- មន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើប្លង់សុរិយោដី និងបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី
- ប្រធានគណៈកម្មការរដ្ឋបាល ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើប្លង់សុរិយោដីបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី និងរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យ។
- ប្រធានមន្ទីររៀបចំដែនដីនគរូបនីយកម្ម សំណង់ និងសុរិយោដីខេត្ត/ក្រុង ត្រូវចុះហត្ថលេខាបំពេញលើប្លង់សុរិយោដីបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី និងរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យត្រង់ចំណុចហត្ថលេខា អភិបាលខេត្ត/ក្រុង។
- អភិបាលខេត្ត/ក្រុង ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើប្លង់សុរិយោដីបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី និងរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យ។ ករណីមិនឯកភាព ត្រូវបញ្ជាក់ពីមូលហេតុអោយបានច្បាស់លាស់។
- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងរៀបចំដែនដី នគររូបនីយកម្ម និងសំណង់ចុះហត្ថលេខាសំរេចជាផ្លូវការលើប្លង់សុរិយោដី បញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី និងរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យ។

នៅពេលដែលឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ ត្រូវបានបញ្ចប់ជាស្ថាពរឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យព្រមទាំងឯកសារទាំងអស់ ដែលទទួលបានក្នុងអំឡុងពេលនៃការវិនិច្ឆ័យត្រូវបញ្ជូនទៅរដ្ឋបាលសុរិយោដីដើម្បីចុះបញ្ជី។

ដំណាក់កាលទី ៥ ការចេញប័ណ្ណ

ក្រោយពេលក្បាលដី ដែលមានក្នុងឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ ត្រូវបានចុះបញ្ជី ហើយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគររូបនីយកម្ម និងសំណង់ (ឬមន្ទីររៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម សំណង់ និងសុរិយោដីខេត្ត/ក្រុង ដែល បានទទួលប្រតិភូកម្មពីក្រសួង) ត្រូវចេញវិញ្ញាបនប័ត្រសំគាល់ម្ចាស់ អចលនវត្ថុ ឬប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុលើគ្រប់ក្បាលដីក្នុងតំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យនេះ។

ភារកិច្ច និងការទទួលខុសត្រូវរបស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាលក្នុងដំណើរការចុះបញ្ជីដីធ្លី

<u>សំគាល់</u> : កុំច្រឡំរវាងគណៈកម្មការរដ្ឋបាល (ចែងក្នុងមាត្រា ២៣៧ នៃច្បាប់ភូមិបាល) និងគណៈកម្មការសុរិយោដី (ចែងក្នុងមាត្រា ៤៧ នៃច្បាប់ភូមិបាល) និងរដ្ឋបាលសុរិយោដី (ចែងក្នុងមាតិកាទី ៦ នៃច្បាប់ភូមិបាល)។

ភារកិច្ចរបស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាលកំណត់ក្នុងអនុក្រឹត្យមាន :

- បិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវប្លង់បញ្ជីសុរិយោដី ជាអាទិ៍ប្លង់សុរិយោដី និងបញ្ជីឈ្មោះអ្នកកាន់កាប់ដី
- ទទួលរាល់បណ្តឹងតវ៉ា ធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងដោះស្រាយតាមការព្រមព្រៀង
- ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ផ្តល់យោបល់លើឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ
- លើកសំណើផ្តល់សិទ្ធិលើដីជូនអ្នកកាន់កាប់ ជូនកម្មសិទ្ធិករ ឬរក្សាទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ។

ប៉ុន្តែជាក់ស្តែង គណៈកម្មការរដ្ឋបាល មានភារកិច្ចលំអិតនៅគ្រប់ដំណាក់កាលអនុវត្តន៍នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីដី មានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធនេះជាអាទិ៍ :

នៅដំណាក់កាលទី ១ :

- បន្ទាប់ពីបង្កើតគណៈកម្មការរដ្ឋបាល ប្រធានគណៈកម្មការត្រូវរៀបចំប្រជុំណែនាំសមាជិករបស់ខ្លួនអោយយល់អំពីកិច្ចដំណើរការនៃការវិនិច្ឆ័យ ដែលមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធកំណត់បែងចែកភារកិច្ចដល់សមាជិកម្នាក់ៗ រៀបចំផែនការសំរាប់អនុវត្ត និងលើកសំណើទៅអភិបាលខេត្ត/ក្រុង អំពីកាលបរិច្ឆេទ និងទីកន្លែងដែលត្រូវបើកកិច្ចប្រជុំផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីប្រកាសកំណត់តំបន់ និងព្រំប្រទល់នៃទីតាំងធ្វើការវិនិច្ឆ័យ និងការចុះបំពេញការងារទីវាលរបស់មន្ត្រីជំនាញ។
- ក្នុងឱកាសប្រជុំផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីប្រកាសកំណត់តំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យមន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ ឬតំណាងគណៈកម្មការរដ្ឋបាល ត្រូវពន្យល់អំពីដំណើរការនៃការវិនិច្ឆ័យភាពចាំបាច់ និងឱកាសដែលត្រូវចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋជាម្ចាស់សិទ្ធិបំភ្លឺអំពីសិទ្ធិស្របច្បាប់លើអចលនវត្ថុ និងកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបំពេញ ព្រមទាំងឆ្លើយនូវរាល់សំនួរ ឬចម្ងល់ដែលបានលើកឡើងក្នុងអង្គប្រជុំ។ ផ្អែកលើសារៈសំខាន់ដូចបានបញ្ជាក់ខាងលើសេចក្តីជូនដំណឹង ត្រូវតែផ្សព្វផ្សាយអោយបានទូលំទូលាយ និងមានប្រសិទ្ធិភាព។កិច្ចប្រជុំបន្ថែមសំរាប់ថ្នាក់ភូមិ នឹងត្រូវបានរៀបចំ ប្រសិនបើមន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ ឬអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានចាត់ទុកជាការចាំបាច់។

នៅដំណាក់កាលទី ២ : គឺជាការងារជំនាញបច្ចេកទេសដែល មានការងារទីវាល និងការងារនៅការិយាល័យ។

នៅដំណាក់កាលទី ៣ :

- នៅពេលដែលឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ ត្រូវបានរៀបចំរួចរាល់ហើយ គណៈកម្មការរដ្ឋបាលត្រូវលើកសំណើទៅអភិបាលខេត្ត/ក្រុង ដើម្បីធ្វើការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ ដែលក្នុងនោះបញ្ជាក់អំពីទីកន្លែង និងកាលបរិច្ឆេទនៃការបិទផ្សាយ។ បញ្ជាក់ៈ ទីកន្លែង ត្រូវជ្រើសរើសទីកន្លែងណាមួយក្នុងតំបន់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ដែលមានការងាយស្រួលដល់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការចូលរួមពិនិត្យទិន្នន័យ ដែលបានបិទផ្សាយជាសាធារណៈ ដូចជានៅទី វត្តអារាម ទីសាធារណៈ សាលារៀន សាលាឃុំ/សង្កាត់ សាលាស្រុក/ខណ្ឌ...។
- ក្នុងអំឡុងពេលបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យគណៈកម្មការរដ្ឋបាលត្រូវចាត់តាំងមន្ត្រីគ្រប់គ្រងការងារតំបន់វិនិច្ឆ័យ និងមន្ត្រីនៅមូលដ្ឋានចាំបាច់ជាអាទិ៍ មេឃុំ/ចៅសង្កាត់ ឬតំណាងផ្លូវច្បាប់របស់ជននេះឱ្យប្រចាំការរង់ចាំទទួលបណ្តឹងជំទាស់ ឬបណ្តឹងតវ៉ា ធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងដោះស្រាយបញ្ហាតាមគោលការណ៍កំណត់។

សាមីអ្នកកាន់កាប់ដី ឬអ្នកតំណាងស្របច្បាប់របស់ជននេះ ដែលមិនទាន់យល់ស្របតាមការសំរេចបណ្តោះអាសន្នរបស់មន្ត្រីជំនាញ នៅពេលប្រតិបត្តិការកំណត់ព្រំដី ឬវិនិច្ឆ័យមានសិទ្ធិប្តឹងជំទាស់ ឬប្តឹងតវ៉ាទៅគណៈកម្មការរដ្ឋបាលនៅពេលបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ ដើម្បីអោយគណៈកម្មការនេះ លើកយកមកដោះស្រាយឡើងវិញ។ ករណីមិនអាចដោះស្រាយបានគណៈកម្មការរដ្ឋបាលត្រូវបញ្ជូនសំណុំរឿងវិវាទនោះទៅគណៈកម្មការសុរិយោដីធ្វើការដោះស្រាយបន្ត។ បណ្តឹងនីមួយៗ ត្រូវបានកត់ត្រាដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ហើយត្រូវមានបញ្ជាក់ ច្បាស់លាស់អំពីកម្មវត្ថុនៃបណ្តឹង ឈ្មោះ និង

ស្នាមមេដៃម្ចាស់បណ្តឹង ឈ្មោះ និងហត្ថលេខាមន្ត្រីទទួលកត់ត្រា និងមានការបញ្ជាក់ដឹងឮពីមេឃុំចៅសង្កាត់ ឬតំណាងច្បាប់របស់ជននោះ ។

*** នៅដំណាក់កាលទី ៤ :**

• ក្រោយពីផុតរយៈពេលនៃការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យគណៈកម្មការរដ្ឋបាល ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យតាមខ្លឹមសារខាងក្រោម :

ក-លទ្ធផលដែលសំរេចបាន :

- ចំនួនក្បាលដីសរុបដែលបានធ្វើការវិនិច្ឆ័យ
- ចំនួនក្បាលដែលមិនត្រូវបានចេញប័ណ្ណជូន ដោយការកាន់កាប់ដីរដ្ឋចាប់ពីក្រោយច្បាប់ភូមិបាលចូលជាធរមាន
- ចំនួនក្បាលដីដែលមានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ និងគ្មានវិវាទ
- ចំនួនក្បាលដីដែលមានវិវាទ
- ចំនួនក្បាលដីដែលមានវិវាទ ដែលគណៈកម្មការរដ្ឋបាល បានដោះស្រាយរួចតាមការព្រមព្រៀង
- ចំនួនក្បាលដីដែលមានវិវាទ ហើយបានបញ្ជូនទៅគណៈកម្មការសុរិយោដី
- ចំនួនក្បាលដីដែលពុំមានបណ្តឹងទៅតុលាការ

អគ្គនាយកដ្ឋានសុរិយោដី និងភូមិសាស្ត្រ ត្រូវរៀបចំនូវគំរូរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យ ។

ខ- ធ្វើការវាយតំលៃ លើកសំណើផ្តល់សិទ្ធិលើដី ឬអចលនវត្ថុតាមប្រភេទកម្មសិទ្ធិភោគ : សម្បទាន ឬរក្សាទុកជាដីរដ្ឋជូនកម្មសិទ្ធិករ ភោគី ឬអ្នកកាន់កាប់ដោយយោងទៅតាមច្បាប់បទដ្ឋានគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត និងឯកសារ ឬភស្តុតាង ដែលប្រមូលបាន ។

- ប្រធានគណៈកម្មការរដ្ឋបាលត្រូវចុះហត្ថលេខាលើប្លង់សុរិយោដី បញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដីនិងរបាយការណ៍ស្តីពីលទ្ធផលនៃការវិនិច្ឆ័យ ។

*** នៅដំណាក់កាលទី ៥ :** ជាការងារជំនាញ ។ ការចេញប័ណ្ណគឺ ផ្អែកតាមការវាយតំលៃ និងសំណើផ្តល់សិទ្ធិរបស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាល ។

គោលការណ៍ចេញប័ណ្ណ:

១-ចេញវិញ្ញាបនប័ត្រសំគាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ (ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ) ចំពោះក្បាលដី ឬអចលនវត្ថុណាដែលបានកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី និងមិនមានការជំទាស់ចាប់ពី ៥ឆ្នាំយ៉ាងតិច គិតមកដល់កាលបរិច្ឆេទនៃ ការប្រកាសអោយប្រើច្បាប់ភូមិបាល (មាត្រ ៣០ នៃច្បាប់ភូមិបាល) ។

២-ចេញប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់អចលនៈវត្ថុ (ប័ណ្ណភោគៈ) ចំពោះក្បាលដី ឬអចលនៈវត្ថុណាដែលបានកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី និងមិនមានការជំទាស់ ហើយមានរយៈពេលតិចជាង ៥ឆ្នាំ មុនច្បាប់ភូមិបាលចូលជាធរមាន ។ ប័ណ្ណប្រភេទនេះ អាចប្តូរយកវិញ្ញាបនប័ត្រសំគាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ នៅពេលដែលរយៈពេលនៃការកាន់កាប់ដី ឬអចលវត្ថុនោះបានគ្រប់ ៥ ឆ្នាំ ឬលើស ។

៣-អាចចេញប័ណ្ណជូនបានចំពោះតែក្បាលដី ឬអចលនវត្ថុណាដែលគ្មានពាក់ព័ន្ធនឹងវិវាទ ។

* តើបេសកម្មរបស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាល ចប់នៅពេលណា?

ភារកិច្ចរបស់គណៈកម្មការរដ្ឋបាល កំណត់ក្នុងមាត្រ ៣ នៃអនុក្រឹត្យគឺ:

- បិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវប្លង់បញ្ជីសុរិយោដី ជាអាទិ៍ប្លង់សុរិយោដី និងបញ្ជីឈ្មោះអ្នកកាន់កាប់ដី
- ទទួលរាល់បណ្តឹងតវ៉ាធ្វើការស្រាវជ្រាវ និងដោះស្រាយតាមការព្រមព្រៀង
- ធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ផ្តល់យោបល់លើឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ
- លើកសំណើផ្តល់សិទ្ធិលើដីជូនអ្នកកាន់កាប់ ជូនកម្មសិទ្ធិករ ឬរក្សាទុកជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។

អត្ថបទដោយ បណ្តាញសកម្មភាពដីធ្លីដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ LAND

ការឈូសឆាយព្រៃធម្មជាតិ គឺជាទុក្ខកង្វល់របស់សហគមន៍

១-បញ្ហាព្រៃឈើ

គោលនយោបាយកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចជាតិតាមរយៈសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច បានទាក់ទាញការចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងពីសំណាក់ក្រុមហ៊ុនវិនិយោគទាំងក្នុងស្រុក និងបរទេស។ តំបន់ព្រៃឈើដ៏ធំល្វឹងល្វើយនៅក្នុងបណ្តាខេត្តមួយចំនួននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានឈូសឆាយ និងប្រែក្លាយជាទីវាលរហោស្ថាន ដើមឈើធម្មជាតិដ៏មានតម្លៃរាប់លានដើមកំពុងដួលរលំជាបន្តបន្ទាប់គួរសង្វេគ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ តម្លៃដីធ្លីមានការកើនឡើងយ៉ាងគំហុកជាហេតុនាំឱ្យចលនាផ្លាស់ប្តូរទីលំនៅ និងមានការទិញលក់ដីធ្លីគ្រប់ទីកន្លែង ជាពិសេសតំបន់ព្រៃឈើបានក្លាយទៅជាមុខទំនិញយ៉ាងពេញនិយម។ ចលនានេះកំពុងគម្រាមកំហែងដល់ភាពសុខសាន្តនៃ

ការជួបសម្ភាសន៍រវាងក្រុមការងារដីធ្លីដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ LAND និងសហគមន៍មូលដ្ឋានដែលកំពុងព្រួយបារម្ភពីការបាត់បង់ធនធានធម្មជាតិ និងដីធ្លី

សហគមន៍មូលដ្ឋាននៅក្នុងតំបន់ ដែលមានជីវភាពរស់នៅដោយពឹងផ្អែកទៅលើធនធានព្រៃឈើ ដូចជាការដងជ័រទឹក រកជ័រចុង បោចវល្លិ៍ រកបន្លែ និងផ្លែឈើព្រៃ និងធ្វើចំការវិលជុំជាដើម។ មានប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនគ្រួសារនៅក្នុងតំបន់នេះ គឺជាអ្នកចំណាកស្រុកមកពីបណ្តាលខេត្តមួយចំនួនដូចជា: ខេត្តបាត់ដំបង កំពង់ចាម សៀមរាប តាកែវ កំពត បន្ទាយមានជ័យ កំពង់ធំ និងព្រះវិហារ។ ពួកគេមករស់នៅទីនោះ តាមរយៈបងប្អូនមិត្តភ័ក្រ្តក្នុងគោលបំណងច្រើនយ៉ាងដូចជា: ១) ធ្វើកសិកម្ម ព្រោះ គេយល់ឃើញថាតំបន់នេះមានដីទំនេរច្រើន ២) លក់កម្លាំង ពលកម្មឱ្យក្រុមហ៊ុន តាមរយៈការកាប់ឈើក្នុងតំបន់ព្រៃសហគមន៍ ៣) រានព្រៃដើម្បីយកដីលក់បន្ត។

ទទ្ទឹមនិងការកាប់រានព្រៃយកដី សកម្មភាពនាំឈើចេញក៏បាននឹងកំពុងដំណើរការផងដែរ។ ឈើសំណង់ និងឈើប្រណិតជាច្រើនត្រូវបានដឹកចេញទៅកាន់ប្រទេសថៃតាមច្រកអូរស្មាច់ និងចេញតាមច្រកជាំស្រងាម និងអន្លង់វែងទៅកាន់ខេត្តសៀមរាប និងបន្ទាយមានជ័យ។

តាមរយៈអ្នករកស៊ីកាប់ឈើ បានឱ្យដឹងថា តម្លៃឈើប្រណិតនៅលើទីផ្សារក្នុងតំបន់មានការកើនឡើងយ៉ាងខ្លាំង ជាហេតុនាំឱ្យឈើប្រភេទនេះកំពុងប្រឈមមុខ និងការគំរប្រភេទឈើ ប្រណិតមួយចំនួនដូចជា ក្រញូង បេង នាងនួន និងធ្នង់ ១ម៉ែត្រត្រីគុណ ទិញចូលតម្លៃ ៣០០-៦០០ដុល្លារ លក់ចេញតម្លៃ ៧០០-២០០០ដុល្លារ។

២_ការព្រួយបារម្ភរបស់សហគមន៍

បច្ចុប្បន្នភូមិចំនួន ១៣ នៃស្រុក ចុងកាល់ កូន ត្រៀល និងស្រុកសំរោងនៃខេត្តឧត្តរមានជ័យកំពុងប្រឈមមុខនឹងការបណ្តេញចេញដោយគ្មានដំណោះស្រាយ។ ខាងក្រោមនេះគឺជាទូរលេខនៃចំនួនប្រជាពលរដ្ឋ និងទំហំដីនៃភូមិដែលកំពុងជួបបញ្ហា:

១. ភូមិដូនកែនមានប្រជាពលរដ្ឋ ២៩២ គ្រួសារ និងទំហំដី១១១០ហិតា

២. ភូមិឈូក	=	១៦៥ គ្រួសារ	ទំហំដី	៥៧០ហិតា
៣. ភូមិអូរក្រវ៉ាន់	=	៣៨ គ្រួសារ	ទំហំដី	១៤៧ហិតា
៤. ភូមិគោកគ	=	៧៤ គ្រួសារ	ទំហំដី	៧២ហិតា
៥. ភូមិពល់	=	៣០៤ គ្រួសារ	ទំហំដី	១១៦១ហិតា
៦. ភូមិឆ្អើប	=	១៤៥ គ្រួសារ	ទំហំដី	១២២៥.៥ហិតា
៨. ភូមិកូនដំរី	=	៥៣ គ្រួសារ	ទំហំដី	១៥៣.១ហិតា
៩. ភូមិគោកច្រេស	=	៥៦គ្រួសារ	ទំហំដី	៣០១ហិតា
១០. ភូមិត្រពាំងវែង	=	៩០ គ្រួសារ	ទំហំដី	៣៦៩ហិតា
១១. ភូមិទាមមាន់	=	៤៧ គ្រួសារ	ទំហំដី	២៨៦ហិតា
១២. ភូមិខ្ទុំ	=	១៦៣ គ្រួសារ	ទំហំដី	១៣៥៣ហិតា
១៣. ភូមិបាក់នឹម	=	២៤១ គ្រួសារ	ទំហំដី	២៦,០៣៦ហិតា

ដីព្រៃឈើដែលបានឈូសឆាយ

ដោយសារការព្រួយបារម្ភអំពីផលប៉ះពាល់ទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់ខ្លួនប្រជាពលរដ្ឋទាំង១៣ភូមិបាននាំគ្នាធ្វើពាក្យបណ្តឹងមកកាន់ការិយាល័យវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្តីពីកម្ពុជា។

តាមការអះអាងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងអាជ្ញាធរពាក់ព័ន្ធគ្រប់លំដាប់ថ្នាក់នៅក្នុងតំបន់បានឱ្យដឹងថា មានក្រុមហ៊ុនចំនួន៨ ដែលបាននឹងកំពុង

ការកាប់ឈើ និងដឹកជញ្ជូនឈើខុសច្បាប់

ធ្វើសកម្មភាព ៖

១.ក្រុមហ៊ុនវៀលគ្រីន៨,០០០ហិកតា,ដាំអំពៅ)

២.គ្រីសស្គាល់អាក្រូ៨,០០០ហិកតា,ដាំអំពៅ)

៣.មៀងលីហេង១,០០០ហិកតា ,ដាំល្ហុងប្រេង)

៤.ក្រុមហ៊ុន កែវ សម្បត្តិ ៣,០០០ហិកតា)

៥.សុវណ្ណឧត្តរ៩០០ហិកតា) ។

៦.ខេមបូឌា ខេន អេន ស៊ូហ្គើរ វែលលី ១២.២៥៦ ហិកតា)

៧.អង្គរ ស៊ូហ្គើរ ១០.៩៣០ ហិកតា)

៨.ទន្លេស៊ូហ្គើរខេន ១២.២៥៦ ហិកតា)

លោក **ឃុំ សុខុន** ជំទប់ទី១ ឃុំសំរោង បានអះអាងថា ការឈូសឆាយដីព្រៃបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ដីប្រជាពលរដ្ឋយ៉ាងច្រើន។ ពួកគេបានប្តឹងទៅអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច ដើម្បីជួយរកដំណោះស្រាយអំពីដីព្រៃមួយចំនួនដែលពួក គាត់ការពារទុកសម្រាប់ការបង្កើតសហគមន៍ព្រៃឈើ ក៏ប៉ុន្តែរហូតមកដល់ពេលនេះ ពុំទាន់ឃើញមានដំណោះស្រាយណាមួយនៅឡើយ។ លោក **មុត ឪុឌ** អភិបាលរងស្រុកសំរោង បានឱ្យដឹងថា ៖ ក្រុមហ៊ុនចំនួន ៣ កំពុងឈូសឆាយព្រៃស្រោងនៅក្នុងឃុំកូនក្រៀល ស្រុកសំរោង និង ឃុំពង្រ ស្រុកចុងកាល់។

ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះ លោក **យឹម ធិន** បានឱ្យដឹងថា ខេត្តឧត្តរមានជ័យមានផ្ទៃដី <u>*៦,០០០គីឡូម៉ែត្រក្រឡា*</u> ជាប្រភេទព្រៃស្រោង ព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោង ព្រៃរបោះ និងព្រៃរិចរិល។ លោកបានបន្ថែមទៀតថា សកម្មភាពកាប់ទន្រ្ទានព្រៃឈើដើម្បីយកដីលក់ តែងតែកើតមានឡើងជារៀងរាល់ ដោយសារការទិញលក់ដីធ្លីដោយមានការគាំទ្រពីអ្នកមានអំណាច។

*អត្ថបទដោយ លោក **ស៊ឹម តារា** មន្រ្តីស៊ើបអង្កេតនៃ វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា*

ក្រុមហ៊ុនលីយ៉ុងផាត់មានតំរោងអភិវឌ្ឍន៍នៅឃុំត្រពាំងជោ ប្រជាពលរដ្ឋមានការបារម្ភសុំឱ្យក្រុមហ៊ុនគោរពតាមកិច្ចសន្យា

ស្រុកឱរ៉ាល់ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ ៖ ដោយស៊ុនសារះមេឃ(មីសាចក្រហម)

ប្រជាពលរដ្ឋអញ្ជើញមកពីភូមិចំនួន៣ គឺភូមិចាន់ពីង ភូមិក្រាំងតៀង ភូមិផ្តោចចំនួន២៣៤នាក់ ជាតំណាងស្ថិតនៅក្នុងភូមិសាស្រ្ត ឃុំត្រពាំងជោ ស្រុកឱរ៉ាល់ ខេត្តកំពង់ស្ពឺ បានជួបជុំគ្នាកាលពីថ្ងៃទី ១១ ខែសីហា ឆ្នាំ២០០៧ វេលាម៉ោង០៩.២០នាទីព្រឹក រហូតដល់ម៉ោង១២.០០នាទីថ្ងៃត្រង់ កន្លែងសាលា ឃុំត្រពាំងជោ ដើម្បីនាំគ្នាផ្តិតមេដៃគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍន៍របស់ក្រុមហ៊ុនលី យ៉ុងផាត់ ដែលមានអ្នក ស្រីវរៈសេនីយ៍ត្រី ឈាង គីមស៊ុន ធ្វើការនៅក្រសួងមហាផ្ទៃ នាយកដ្ឋានស្ថាបនា ជាតំណាងក្រុមហ៊ុន ។ ក្នុងឱកាសនោះ មានការអញ្ជើញចូលរួមពីសំណាក់ក្រុម

ឯកឧត្តម-អ្នកឧកញ៉ា លី យ៉ុងផាត់

ប្រជាពលរដ្ឋស្នើសុំឱ្យក្រុមហ៊ុនលីយ៉ុងផាត់គោរពពាក្យសន្យា

តទៅទំព័រទី ៣ ខ

រូបភាពកាសែតនេះ ដកស្រង់ចេញពីកាសែតវាចាខ្មែរ
ចុះផ្សាយឆ្នាំទី ២ លេខ ៣៣ ចេញផ្សាយសំរាប់ថ្ងៃសុក្រ ទី ២៤ ខែសីហា ឆ្នាំ ២០០៧ អំពីបញ្ហាដីធ្លីនៅក្នុងឃុំត្រពាំងជោ

ស្ថានភាពទំនាស់ដីធ្លី និងព្រៃឈើនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងត្រីមាសទី១ នៃ ឆ្នាំ២០០៨

នាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ បញ្ហាទំនាស់ដីធ្លីត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថាជាបញ្ហាដ៏ក្ដៅគគុកមួយដែលតែងតែ កើតមានឡើងគ្រប់ទីកន្លែងទូទាំងប្រទេសនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ ស្ទើរតែគ្មានលោះមួយថ្ងៃណាសោះ ដែលព័ត៌មានទាំងនេះត្រូវបានលើកមកនិយាយតាមរយៈបណ្ដាញសារព័ត៌មានសំខាន់ៗប្រចាំថ្ងៃ។ ព័ត៌មាន ដែលពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាដីធ្លីនេះដ៏ទៃទៀតក៏ត្រូវបានលើកមកផងដែរ ដូចជាការកាប់រានបំផ្លាញព្រៃឈើ ដើម្បីយកដី ការរត់ពន្ធផលដែលបានពីព្រៃឈើខុសច្បាប់ ដែលជាហេតុអាចបណ្ដាលអោយប្រជាពលរដ្ឋរងទុក្ខវេទនា និងជួនកាលមានរហូតដល់ត្រូវបណ្ដេញចេញពីលំនៅដ្ឋានដោយបង្ខំដោយសារបញ្ហាទាំងនេះ។ កន្លងមក មានប្រជាជនរាប់រយពាន់ម៉ឺននាក់ហើយដែលបាននឹងកំពុងទទួលរងផលប៉ះពាល់ពីបញ្ហាទាំងអស់នេះ។

បញ្ហាទាំងនេះ ត្រូវបានមើលឃើញ និងទទួលស្គាល់ទាំងបណ្ដាអង្គការសង្គមស៊ីវិលភ្នាក់ងារជំនួយអន្តរជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាថាជាបញ្ហាក្ដៅ និងតម្រូវអោយមានវិធានការជាបន្ទាន់នៅក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ននេះ។ គំរោងដីធ្លី និងជីវភាពរបស់វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលស្ដីពីកម្ពុជា មានតួនាទីយ៉ាង សំខាន់មួយក្នុងការបញ្ជូនព័ត៌មានដែលទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាដី និងព្រៃឈើពីថ្នាក់មូលដ្ឋានទៅដល់ថ្នាក់គោលនយោបាយជាតិ និងបណ្ដាសង្គមស៊ីវិលអន្តរជាតិដ៏ទៃទៀត។ ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងតំរូវការព័ត៌មានទាន់ហេតុការណ៍ និងគ្រប់ជ្រុងជ្រោយបាននោះ មជ្ឈមណ្ឌល ព័ត៌មានដីធ្លីត្រូវបានបង្កើតឡើង។ ការចងក្រង និងប្រមូលផ្ដុំសារព័ត៌មាន តាមរយៈកាសែតសំខាន់ៗនេះគឺជាមធ្យោបាយមួយដែលអាចបង្ហាញពីនិន្នាការ និងកំរិតនៃបញ្ហាជារួមដែលទាក់ទងនឹងបញ្ហាដីធ្លីនៅក្នុងកំឡុងរយៈពេលបីខែដំបូង។ ទិន្នន័យដែលបង្ហាញនៅក្នុងអត្ថបទនេះ គឺបានមកពីការប្រមូលព័ត៌មានសង្ខេបរយៈពេលបីខែដំបូងនៃដើមឆ្នាំ២០០៨ តាមសារព័ត៌ មាននានា ដូចជារស្មីកម្ពុជា កោះសន្តិភាព ឌឺខេមបូឌាដេលី និងគេហទំព័រនៃវិទ្យុអាស៊ីសេរី។

តាមការសង្កេតនៅក្នុងរយៈពេលបីខែដើមឆ្នាំ២០០៨ នេះ មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានដីធ្លីនៃវេទិការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្ដីពីកម្ពុជា បានមើលឃើញថា មានបញ្ហាធំពីរកំពុងកើតមានឡើងយ៉ាងខ្លាំងក្លានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាក្នុងនោះរួមមាន ៖ ១. បញ្ហាជំលោះដីធ្លី ដោយរួមមានទាំងការបណ្ដេញចេញ ដោយបង្ខំ និងមិនបង្ខំ និង ២. ការកាប់បំផ្លាញព្រៃសហគមន៍ និងការរត់ពន្ធឈើខុសច្បាប់។

១. បញ្ហាវិវាទដីធ្លី

មានមិនតិចជាង ៥០០ អត្ថបទទេក្នុងរយៈពេលបីខែដើមឆ្នាំ២០០៨ នេះ ដែលបានផ្សព្វផ្សាយ កន្លងមកពាក់ព័ន្ធទៅនឹងបញ្ហាដីធ្លីក្នុងនោះមានជាង ១៥០ ករណីទំនាស់ដីធ្លីៗទាំងតូចទាំងធំ ដែលបានកើតឡើងនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ តាមរយៈការវិភាគជារួម ទំនាស់ដីធ្លីជាទូទៅគឺក្រុងព្រះសីហនុ មានអត្រាច្រើនជាងគេ ១៥ភាគរយ (%) បើប្រៀបធៀបទៅបណ្ដាខេត្តដ៏ទៃនៅក្នុងរយៈពេលដូចគ្នានេះ។ តំបន់ដែលមានទំនាស់ធំបន្ទាប់គឺនៅរាជធានីភ្នំពេញដែលមានតួលេខស្មើនឹង ១១ % នៃទំនាស់ទូទាំងប្រទេសសរុប។ កំរិត និងទំហំនៃវិវាទដីធ្លីនេះក៏កើតមានជាច្រើនដែរនៅតាមបណ្ដាខេត្តផ្សេងៗ ដូចជា ខេត្តបន្ទាយមានជ័យ ៧% កំពត ៧% រតនគិរី ៧% កណ្ដាល ៧% សៀមរាប ៦% និងឧត្តរមានជ័យ ៦% ជាដើម។

គួរអោយកត់សំគាល់ក្នុងចំណោមករណីវិវាទដីធ្លីទាំងអស់មាន ៨ភាគរយ ប៉ះពាល់ទៅនឹងការរស់នៅ និងប្រកបរបររបស់ជនជាតិដើមភាគតិចជាពិសេសនៅខេត្តរតនគិរី។ ប្រមាណ ២០% នៃទំនាស់ជារួម គឺការបណ្ដេញចេញដោយបង្ខំ ដូចជាការដុតបំផ្លាញផ្ទះសម្បែង ការចាប់ឃុំខ្លួនប្រជាពលរដ្ឋ និងការបាញ់ប្រហារជាដើម។

ជាទូទៅ ការដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លីទាំងឡាយនៅមានលក្ខណៈយឺតយ៉ាវច្រើន ។ ជាក់ស្ដែងមាន ប្រមាណ ៨០% នៃទំនាស់គឺនៅមិនទាន់មានការដោះស្រាយ និងកំពុងប្ដឹងតវ៉ាជំទាស់ទៅនឹងសេចក្ដីសំរេចរបស់អជ្ញាធរ ឬតុលាការ។ មានមូលហេតុជាច្រើនដែលធ្វើអោយការដោះស្រាយមានសភាពយឺតយ៉ាវ។ ទំនាស់ដែលអូសបន្លាយយូរអង្វែងនោះ ភាគច្រើនគឺទំនាស់ធំៗដែលពាក់ព័ន្ធរវាងប្រជាជនក្រីក្រច្រើនគ្រួសារជាមួយអ្នកមានប្រាក់ ឬមន្ត្រីមានអំណាច។ ជិត ៤០ ភាគរយនៃករណីវិវាទដីធ្លី គឺពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងប្រជាពលរដ្ឋច្រើនជាង ៥០គ្រួសារ និងលើដីដែលមាន

ទំហំធំលើសពី ៥០ ហិកតា។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ស្ទើរតែពាក់កណ្តាលនៃករណីដែលបានផ្សព្វផ្សាយ មិនមានបង្ហាញតួរលេខច្បាស់លាស់អំពីចំនួនប្រជាពលរដ្ឋរងគ្រោះ និងទំហំដីវិវាទនោះឡើយ។

ការកើនឡើងនៃតំលៃដីធ្លីនាពេលបច្ចុប្បន្ន ធ្វើអោយការទិញលក់ដីមានការកើនឡើងយ៉ាងគគ្រឹកគគ្រេង គឺជាកត្តាមួយក្នុងចំណោមកត្តាជាច្រើនដែលជាហេតុនាំឱ្យទំនាស់ដីធ្លីកើនឡើង។ បច្ចុប្បន្ននេះ ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនធំកំពុងទទួលរងការរំលោភ និងបោកបញ្ឆោតយកដីពីសំណាក់អ្នកមានប្រាក់ និងអ្នកមានអំណាច ដូចជាក្រុមហ៊ុនឯកជន មន្ត្រីយោធា ដែលមានឥទ្ធិពលជាដើម។ ជាលទ្ធផលប្រជាកសិករគឺ ជាអ្នកបាត់បង់ដីស្រែចំការ ដែលជាអាយុជីវិតរបស់ពួកគាត់។

យើងសង្កេតឃើញថានៅចុងត្រីមាសទីមួយនៃឆ្នាំ២០០៨ នេះ ករណីទំនាស់ដីធ្លីមួយចំនួនត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈការចុះអន្តរាគមន៍ពីសំណាក់ប្រមុខរាជរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដោយសារតែភាពអសកម្មរបស់ស្ថាប័នទទួលបន្ទុកការដោះស្រាយវិវាទដីធ្លី។ ករណីនេះធ្វើឱ្យសាធារណៈមតិបានលើកឡើងថា ហេតុអ្វីចាំបាច់ទាល់តែមានការបញ្ជាដោយផ្ទាល់ពីសំណាក់សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោហ៊ុនសែន ទើបការដោះស្រាយអាចបញ្ចប់ទៅបានដោយជោគជ័យ ឬក៏មន្ត្រីមូលដ្ឋាន និងស្ថាប័នជំនាញទាំងនោះពិតជាខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការដោះស្រាយមែនឬ?

២. បញ្ហាព្រៃឈើ និងការរត់ពន្ធខុសច្បាប់

ក្នុងរយៈពេលបីខែដើមឆ្នាំ២០០៨ នេះ បទល្មើសព្រៃឈើមានចំនួនដល់ទៅ ៤៣ ករណី។ ក្នុងចំណោមខេត្តទាំងអស់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ខេត្តស្ទឹងត្រែងឈរលំដាប់ថ្នាក់ទីមួយ ខេត្តពោធិសាត់ ឈរលំដាប់ទីពីរ និងខេត្តក្រចេះ និងឧត្តរមានជ័យ ឈរលំដាប់ទីបី ក្នុងការកាប់ឈើ និងរត់ពន្ធឈើចេញទៅខេត្តផ្សេងៗ និងទៅប្រទេសវៀតណាម។ ដោយឡែកតាមរយៈព័ត៌មានដែលយើងទទួលបានពីប្រភពនានា យើងសង្កេតឃើញថា ខេត្តសៀមរាប និងរាជធានីភ្នំពេញ គឺជាខេត្តដែលមានតំរូវការឈើប្រណិតខ្ពស់ជាងគេ។ ក្រៅពីការនាំឈើទៅកាន់ខេត្តសៀមរាប និងរាជធានីភ្នំពេញការរត់ពន្ធឈើលំដាប់ទីពីរ គឺការនាំឈើចេញទៅប្រទេសវៀតណាម និងលើសពីនេះនៅមានករណីនាំឈើចេញដោយខុសច្បាប់ជាច្រើនទៀតដែលយើងមិនបានដឹងពីប្រភព និងទីតាំងចុងក្រោយ។ ឈើដែលមានតំរូវការខ្លាំងនោះ គឺសុទ្ធតែជាប្រភេទឈើប្រណិតដែលកំរដែលមានដូចជាឈើក្រញូង ឈើធ្នង់ ឈើគគីរ ឈើបេង និង នាងនួន ជាដើម។ បើតាមអត្ថបទរាយការណ៍ពីករណីរត់ពន្ធឈើខុសច្បាប់នៅក្នុងសារព័ត៌មានក្នុងរយៈពេលបីខែនេះ ឈើក្រញូងឈរនៅលំដាប់ទីមួយ ដែលមានតំរូវការខ្ពស់ និងមានការរត់ពន្ធខុសច្បាប់ជាច្រើនករណី។

ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយតាមការអង្កេតជាទូទៅបង្ហាញអោយឃើញថា រាជរដ្ឋាភិបាលក៏មានការ ខិតខំប្រឹងប្រែង និងចាត់វិធានការច្រើនផងដែរ នៅក្នុងការទប់ស្កាត់ការរត់ពន្ធឈើប្រណិតខុសច្បាប់ទាំងនោះ ដូចជាការសហការរួមគ្នារវាងអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន មន្ត្រីរដ្ឋបាលព្រៃឈើ និងកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធដែល ប្រចាំការនៅតាមតំបន់។ ជាក់ស្តែងវិធានការដែលបានដាក់ចេញមានដូចជា ការចុះបង្ក្រាបរោងម៉ាស៊ីនអាឈើ ការហាមឃាត់ការកាប់រានព្រៃខុសច្បាប់ នៅក្នុងខេត្តសៀមរាប ពោធិសាត់ ស្ទឹងត្រែង និងកំពង់ចាម។

ទោះបីជាមានការរឹតបន្តឹងយ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពកាប់បំផ្លាញព្រៃឈើ និងការរត់ពន្ធឈើ ខុសច្បាប់នៅតែកើតមានជារៀងរាល់ថ្ងៃតាមរយៈឈ្មួញ និងមន្ត្រីដែលមានលុយ និងអំណាច។

អត្ថបទដោយៈ មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានដីធ្លី នៃកម្មវិធីដីធ្លី និងជីវភាព

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា

ប្រភពទិន្នន័យៈ សារព័ត៌មាន កោះសន្តិភាព រស្មីកម្ពុជា ឌឺខេមបូឌាដេលី និងវិទ្យុអាស៊ីសេរី

និន្នាការរួមនៃការវិភាគករណីវិវាទដីធ្លីក្នុងខេត្តបីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ការអនុវត្តក្នុងតំបន់ចុះបញ្ជី

១. សេចក្តីផ្តើម

មណ្ឌលព័ត៌មានដីធ្លី (LIC) ត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ២០០៧ នៅក្នុងកម្មវិធីដីធ្លី និងជីវភាពនៃវេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា។ មណ្ឌលព័ត៌មានដីធ្លី នេះបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើការប្រមូល និងចងក្រងព័ត៌មានស្តីពីវិវាទដីធ្លីនៅទូទាំងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ នៅចុងឆ្នាំ២០០៧ មណ្ឌលព័ត៌មានដីធ្លីបានធ្វើការសាកល្បងវិភាគទៅលើរូបភាពជារួមលើបញ្ហាវិវាទដីធ្លីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។ ប្រភពព័ត៌មានចំបងសំរាប់យកមកធ្វើការសិក្សានេះគឺទទួលបានពី អង្គការអុកស្វាមអង់គ្លេស (Oxfam, Great Britain (GB)) ពីឆ្នាំ១៩៩៩ ដល់ឆ្នាំ២០០៤ ដែលបានធ្វើការប្រមូលតាមរយៈបណ្តាញនៃអង្គការជាដៃគូរបស់ខ្លួន។

ការសិក្សាសាកល្បងនេះ គឺធ្វើឡើងដោយការផ្ទៀងផ្ទាត់ព័ត៌មាន ដែលបានកត់ត្រាទុកនៅក្នុងប្រព័ន្ធទិន្នន័យរបស់អង្គការអុកស្វាមអង់គ្លេស ជាមួយនឹងការស៊ើបអង្កេតដោយផ្ទាល់ដល់ទីកន្លែងបន្ថែម ដើម្បីតាមដាន និងធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពលើករណីវិវាទដីធ្លីទាំងនោះ។ ការសិក្សានេះក៏សំដៅប្រមូលផងដែរនូវករណីវិវាទដីធ្លីថ្មីៗ ដែលបានកើតឡើងតាំងពីឆ្នាំ២០០៥ នៅក្នុងបណ្តាខេត្តសាកល្បងទាំងនេះ។ ខេត្តចំនួនបី ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសសំរាប់ធ្វើការស៊ើបអង្កេតនោះគឺ ខេត្តបាត់ដំបង កំពង់ធំ និងស្ទឹងត្រែង ដើម្បីជាគំរូមួយសម្រាប់ការវាយតម្លៃឱ្យបានកាន់តែលម្អិត។ ខេត្តទាំងបីនេះ ត្រូវបានជ្រើសរើសជាខេត្តសាក ល្បងសំរាប់ធ្វើការវាយតម្លៃករណីវិវាទដីធ្លី ដោយផ្អែកទៅលើលក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ៤ យ៉ាងខុសប្លែកពីគ្នាគឺ ស្ថានភាពភូមិសាស្ត្រ ចំនួនប្រជាជន ការប្រើប្រាស់ដី និងបណ្តាញអង្គការប្រមូលព័ត៌មាន។

២. ស្ថានភាពវិវាទដីធ្លី

ការវិភាគជារួមទៅលើករណីវិវាទដីធ្លីនេះគឺផ្តោតទៅលើទិន្នន័យ ដែលប្រមូលបានពីខេត្តចំនួនពីរប៉ុណ្ណោះ រួមមានខេត្តបាត់ដំបង ចំនួន ១០៤ ករណី និងខេត្តកំពង់ធំ ៤១ ករណី ។ ប៉ុន្តែ ការវិភាគនេះ មិនបាន រាប់បញ្ចូល ករណីវិវាទដីធ្លីចំនួន ៤ នៅក្នុងខេត្តស្ទឹងត្រែងនោះទេ ដោយ

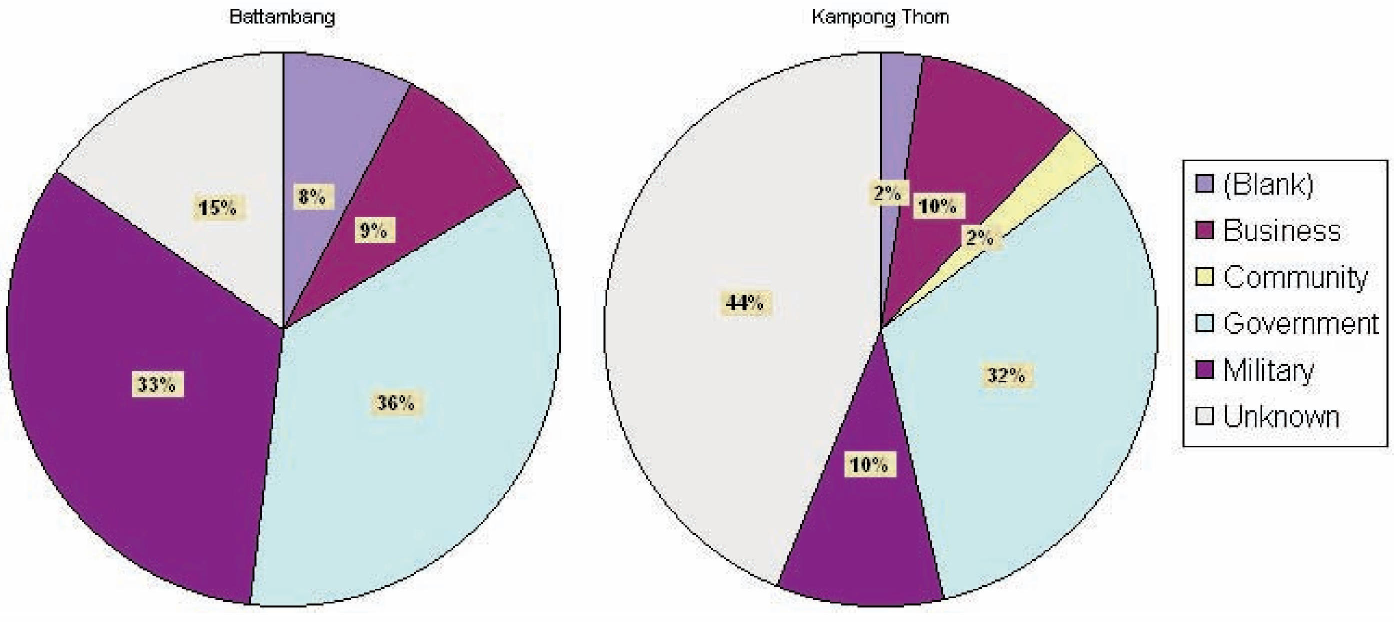

រូបទី ១: មុខរបរ/ការពាក់ព័ន្ធរបស់ចុងចោទ គិតតាមសមាមាត្រចំនួនករណីវិវាទដីធ្លី។

[១] ពាក្យ **អ្នកប្តឹង** និង**ចុងចោទ**នឹងត្រូវបានប្រើនៅក្នុងរបាយការណ៍ទាំងមូល។ បច្ចេកស័ព្ទជន**រងគ្រោះ** និង**ជនល្មើស** ត្រូវបានប្រើកាលពីពេលមុននៅក្នុងមូលដ្ឋានទិន្នន័យដើម ប៉ុន្តែ ពាក្យនេះគឺជាពាក្យលំអៀងមួយអាស្រ័យលើទស្សនៈរបស់អ្នកប្រមូលទិន្នន័យវិវាទដីធ្លី។

សារករណីមានចំនួនតិចពេក។ លទ្ធផលនៃការវិភាគលើករណីវិវាទដីធ្លីចំនួន ១៤៥ បានបង្ហាញអោយឃើញថា ករណីវិវាទដីធ្លី ដែលអ្នករងគ្រោះភាគច្រើនជាសហគមន៍ជនបទនោះមាន៩០%។ ប្រមាណ៦០% នៃអ្នកប្តឹង[២] ដើម្បីការពារកម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ខ្លួន មានឯកសារផ្លូវការតិចតួច ឬស្ទើតែគ្មាន។

ជាទូទៅ យើងសង្កេតឃើញថា នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ករណីវិវាទដីធ្លី ដែលចុងបណ្តឹងជាមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាល ឬជាកងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធជាពិសេសទាហាន មានប្រមាណ ៣០ ទៅ ៥០%។ ក្រៅពីនេះ ប្រមាណ ១០% នៃករណីវិវាទដីធ្លី ដែលចុងបណ្តឹងជាក្រុមហ៊ុនឯកជន។

យើងសង្កេតឃើញថា នៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង ករណីវិវាទដីធ្លី ប្រមាណ ៣០% មានការគម្រាមកំហែង និងការបណ្តេញចេញដោយប្រើហិង្សាដែលជាសមាមាត្រមួយដ៏គួរឱ្យបារម្ភ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាក៏ ដោយអ្នក ប្តឹងភាគច្រើនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យស្ថិតនៅលើដីវិវាទនោះដដែល។

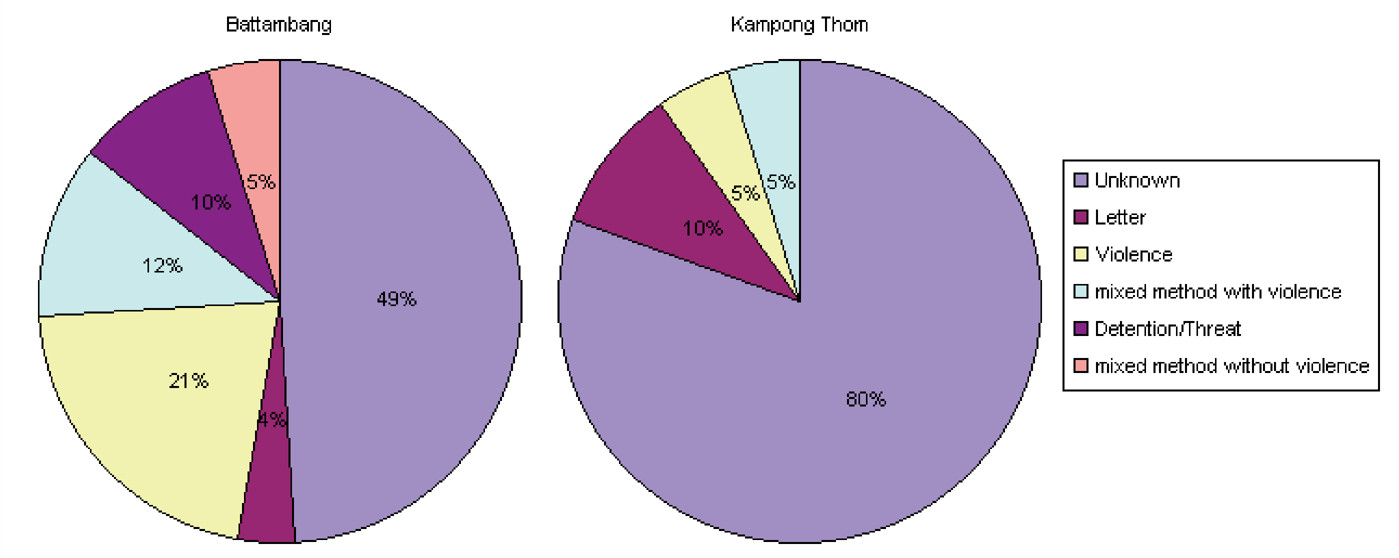

រូបទី ២: វិធីយកដីរបស់ចុងចោទ តាមចំនួនករណី។

យន្តការដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លីជាផ្លូវការសំរាប់ករណីទាំងនេះ ហាក់បីដូចជាពុំសូវទទួលបានជោគជ័យឡើយ ព្រោះប្រមាណ ៥៥% នៃករណីវិវាទនៅតែបន្តអូសបន្លាយអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំ។ គួរអោយកត់សំគាល់ផងដែរថា តាមរយៈយន្តការនៃការដោះស្រាយទំនាស់ដីធ្លីប្រមាណ ៦០% នៃករណីវិវាទដែលត្រូវបាន ដោះស្រាយ គឺយ៉ាងហោចណាស់ដីមួយចំណែក ត្រូវបានទៅខាងអ្នកប្តឹង។

រូបភាពខាងក្រោមនេះបង្ហាញពីស្ថានភាពនៃករណីវិវាទដីធ្លីជាទូទៅនៅក្នុងខេត្តកំពង់ធំ និងបាត់ដំបង និងបង្ហាញផងដែរអំពីទីតាំងដែលមានទំនាស់ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការសិក្សានាពេលអនាគត។

៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

តាមរយៈការវិភាគទិន្នន័យនៃករណីវិវាទដីធ្លីនៅក្នុងខេត្តសាកល្បងចំនួន ៣ នេះ បានបង្ហាញអោយឃើញថា វិវាទដីធ្លីភាគច្រើន កើតមានលើប្រភេទដីសំរាប់ធ្វើកសិកម្មនៅទីជនបទ។ ជាងពាក់កណ្តាលនៃករណីវិវាទដីធ្លីសរុប ភាគីដើមបណ្តឹងមិនមានលិខិតស្នាមជាផ្លូវការសំរាប់សំគាល់កម្មសិទ្ធិស្របច្បាប់របស់ខ្លួនឡើយ។ ករណីវិវាទដីធ្លីរវាងប្រជាជនជាមួយអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន ឬទាហានមូលដ្ឋាន មានចំនួនជិតមួយភាគបី។ វិវាទដីធ្លីមួយចំនួនបានឈានទៅដល់ការប្រើអំពើហិង្សា ឬការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំ។ យើងឃើញថា ការដោះស្រាយ ទំនាស់ដីធ្លីនៅមានភាពយឺតយ៉ាវនៅឡើយ ដោយទំនាស់ភាគច្រើនត្រូវបានអូសបន្លាយជាច្រើនឆ្នាំទើបដោះស្រាយរួច។

[២] ភាគីទាំងសងខាងអាចមានសិទ្ធិស្របច្បាប់លើដី ហេតុនេះមានតែប្រព័ន្ធតុលាការទេដែលអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចបាន។ ហេតុនេះពាក្យថា ជនរងគ្រោះនិងជនល្មើស ត្រូវបានជំនួស ដោយពាក្យ អ្នកប្តឹងនិងចុងចោទ វិញ។

រូបទី ៣៖ ដ្យាក្រាមនៃករណីវិវាទដីធ្លីដែលបានកត់ត្រានៅក្នុងខេត្តបាត់ដំបង និងកំពង់ធំ តាមចំនួនវិវាទក្នុងដែនរដ្ឋបាលនៃឃុំនីមួយៗ (កំណត់សម្គាល់៖ ដោយសារនេះជាទិន្នន័យឆ្នាំ១៩៩៨ ដែលឃុំមួយចំនួននៃខេត្ត បាត់ដំបង មិនទាន់បានដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងការកំណត់ព្រំប្រទល់រដ្ឋបាលឃុំ របស់នាយកដ្ឋានភូមិសាស្ត្រ។ ហេតុនេះ ចំនួនវិវាទខ្លះប្រហែលជាមិនត្រូវបានរាប់បញ្ចូលទេ)។

Kampong Thom Dispute Commune

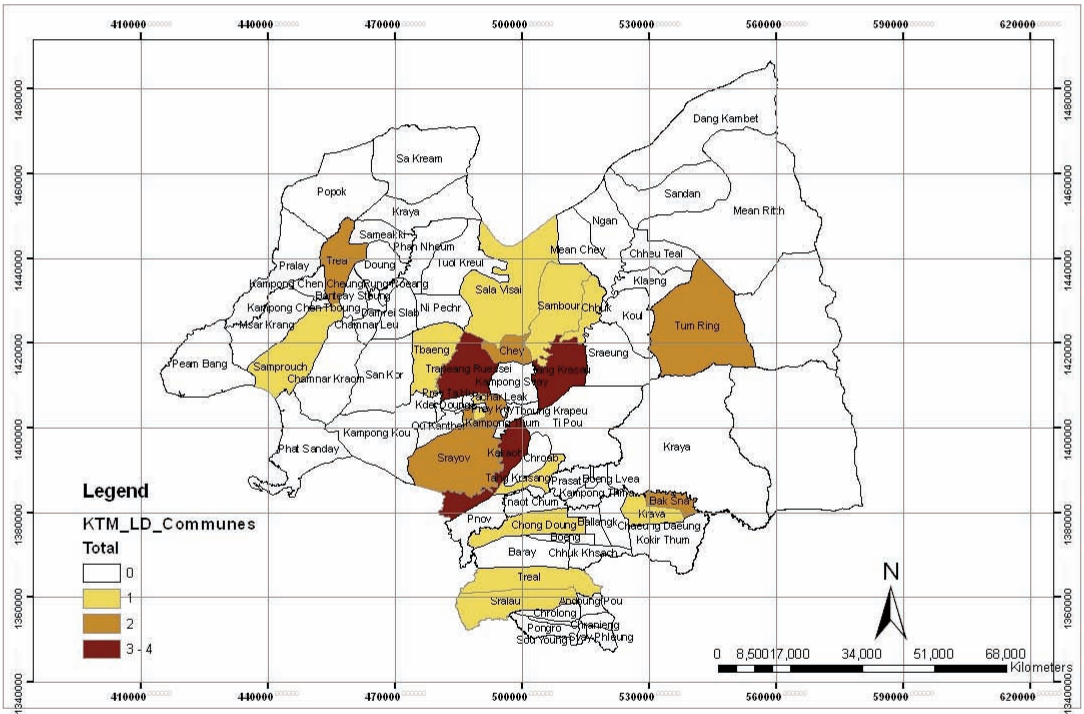

Battambang Disputed Communes

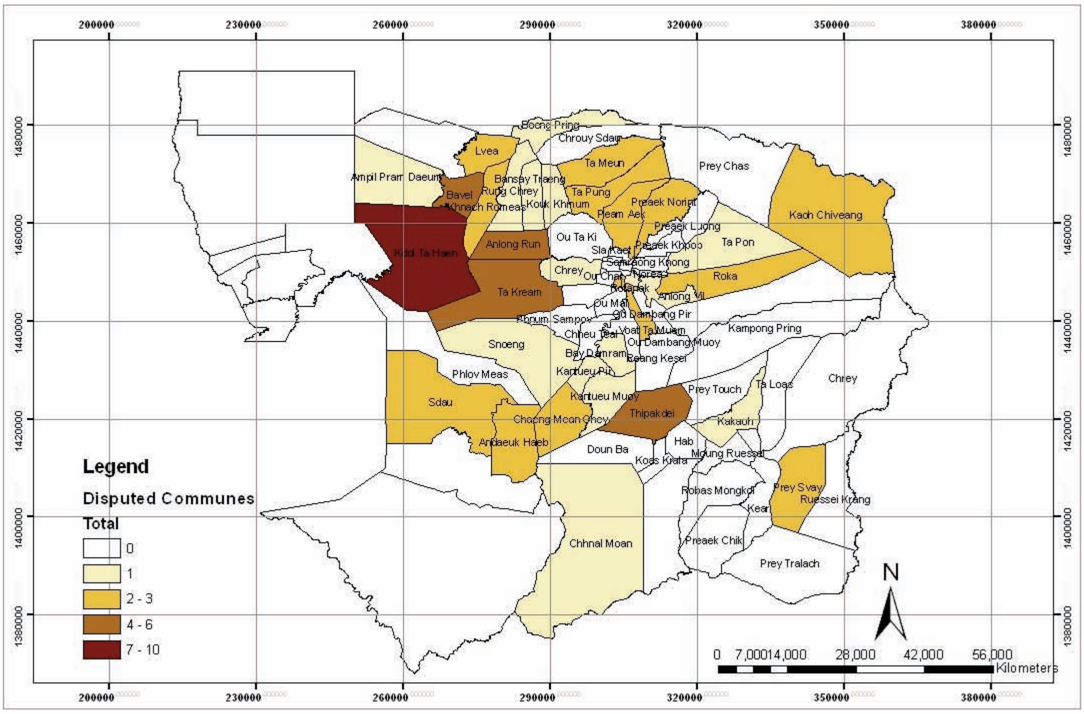

ចំណាំ៖ ទិន្នន័យស្តីអំពីវិវាទដីធ្លីនេះ គឺឆ្លុះបញ្ចាំងតែនៅក្នុងទីកន្លែងដែលបានសិក្សាតែប៉ុណ្ណោះ ហើយភាគរយដែលបង្ហាញនៅក្នុងការវិភាគនេះ អាចមានភាពលំអៀងខ្លះដោយសារទិន្នន័យមួយចំនួនពុំមានព័ត៌មាន។ ដូច្នេះរាល់ការប្រើប្រាស់បន្តសំរាប់ជាឯកសារយោង គួរគប្បីធ្វើការវិភាគ ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន។

អត្ថបទដោយ៖ មជ្ឈមណ្ឌលព័ត៌មានដីធ្លី នៃកម្មវិធីដីធ្លី និងជីវភាព

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា

គំនូសតារាងបង្ហាញអំពីដំណាក់កាលចុះបញ្ជីដីធ្លីជាលក្ខណៈប្រព័ន្ធ

ក. ដំណាក់កាលនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លី

១.ដំណាក់កាលត្រៀមរៀបចំ:

- កិច្ចប្រជុំផ្សព្វផ្សាយប្រកាសកំណត់តំបន់វិនិច្ឆ័យ
- ការប្រមូលព័ត៌មាននៅភូមិ
- ក្រោយពីតំបន់បានប្រកាសជាតំបន់វិនិច្ឆ័យអ្នកកាន់កាប់ដីព្រមទាំងអ្នកពាក់ព័ន្ធត្រូវចូលរួម
- ចំនួនគ្រួសារក្នុងភូមិចំនួនប្រមាណក្បាលដី ចំនួនដីទំនាស់ដីរដ្ឋ និងដីឯកជនប្រហាក់ប្រហែលត្រូវបានផ្តល់ដោយមេភូមិ

២.ដំណាក់កាលប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស:

-ការកំណត់ព្រំ និងវាស់វែង:

អ្នកកាន់កាប់ដី និងអ្នកពាក់ព័ន្ធត្រូវចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកំណត់ព្រំដី វាស់វែង និងវិនិច្ឆ័យសិទ្ធិចំពោះក្បាលដី

-ការព្រមព្រៀងរវាងអ្នកជាប់ព្រំ:

លទ្ធផលនៃការព្រមព្រៀងគឺការផ្តិតមេដៃ។ ការផ្តិតមេដៃពុំមែនស្ថាពរទេ អ្នកអាចមានសិទ្ធិតវ៉ាក្នុងពេលបិទផ្សាយជាសាធារណៈរយៈពេល ៣០ ថ្ងៃក្រោយទៀត

៣.ដំណាក់កាលបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ:

ម្ចាស់ដី/អ្នកកាន់កាប់ដី ចាំបាច់ត្រូវមកចូលរួមពិនិត្យមើលឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ (ប្លង់សុរិយោដី និងបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី) ដើម្បីពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់លេខក្បាលដី ទំហំដី ឈ្មោះ និងប្រភេទទ្រព្យ។ ក្នុងករណីពិនិត្យឃើញថាមានកំហុសឆ្គងម្ចាស់ដី/អ្នកកាន់កាប់ដីត្រូវប្តឹងជំទាស់តវ៉ា ឬអាចសុំធ្វើការកែប្រែចូលមកគណៈកម្មាការរដ្ឋបាលនៅកន្លែងបិទផ្សាយ។ ការបិទផ្សាយជាសាធារណៈនូវឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យមានរយៈពេល ៣០ថ្ងៃ

៤.ដំណាក់កាលសំរេច :

ក្រោយពេលការបិទផ្សាយជាសាធារណៈត្រូវបានបញ្ចប់ គណៈកម្មាការរដ្ឋបាលធ្វើរបាយការណ៍ជូនអភិបាលខេត្ត/ក្រុង ធ្វើការសំរេចលើឯកសារនៃការវិនិច្ឆ័យ

៥.ដំណាក់កាលចុះបញ្ជី ចេញប័ណ្ណ និងចែកប័ណ្ណ :

យោងឯកសារនៃការសំរេច ហើយមន្ទីររៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម សំណង់ និងសុរិយោដីខេត្ត/ក្រុង ត្រូវធ្វើការចុះបញ្ជី ចេញប័ណ្ណ និងចែកប័ណ្ណជូនប្រជាពលរដ្ឋម្ចាស់ដី

- ការចូលរួមមើលប្លង់សុរិយោដី និងបញ្ជីឈ្មោះម្ចាស់ដី
- យើងត្រូវចូលរួមពិនិត្យឱ្យទាន់ពេលវេលា ព្រោះពេលបិទផ្សាយមានតែ ៣០ ថ្ងៃទេ
- ការប្រគល់វិញ្ញាបនប័ត្រសំគាល់ម្ចាស់អចលនវត្ថុ។
- សុវត្ថិភាពស្ថាពរ និងភាពត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ត្រូវបានប្រគល់ជូនម្ចាស់ដីដែលពុំមានទំនាស់

ខ. តំលៃសេវានៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ

ក្រសួងសេដ្ឋកិច្ច និងហិរញ្ញវត្ថុបានឯកភាពជាមួយក្រសួងរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម និងសំណង់ ដោយតំរូវឱ្យម្ចាស់ដី/ឬអ្នកកាន់កាប់ដីបង់សេវានៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធតែម្តងគត់នៅពេលមកទទួលយកប័ណ្ណដូចតទៅ:

១.ដីកសិកម្មជនបទ ១រៀល/ម២ (១០០ រៀលសំរាប់ដីតូចជាង១០០ម២)
២.ដីលំនៅដ្ឋានជនបទ ១០រៀល/ម២
៣.ដីទីប្រជុំជនស្រុក ឬដីជាយទីប្រជុំជនខេត្ត ២០រៀល/ម២
៤.ដីទីប្រជុំជនខេត្ត ឬដីជាយទីប្រជុំជនក្រុងភ្នំពេញ ៥០រៀល/ម២
៥.ដីទីប្រជុំជនក្រុងភ្នំពេញ១០០ រៀល/ម២

គ. ផលប្រយោជន៍នៃប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិ

- ធានានូវសិទ្ធិរបស់អ្នកក្នុងការធ្វើជាម្ចាស់ ឬកាន់កាប់ដីធ្លី
- អាចយកទៅប្រើប្រាស់ជារបស់សំរាប់ធានាការខ្ចីប្រាក់បាន(ឧ.បញ្ចាំ)
- ជាឯកសារសំអាងនៅពេលមានជំលោះដីធ្លី
- ធ្វើឱ្យកាន់តែប្រសើរចំពោះការផ្ទេរអចលនវត្ថុ
- អាចបង្កើនតំលៃដីកាន់តែបានថ្លៃ ព្រោះទីផ្សារដីប្រកបដោយទំនុកចិត្ត

ឃ. ការផ្លាស់ប្តូរ និងផ្ទេរសិទ្ធិនាពេលខាងមុខ

ដើម្បីធានាបាននូវសិទ្ធិស្របច្បាប់រាល់ការផ្លាស់ប្តូរ និងផ្ទេរសិទ្ធិត្រូវធ្វើការចុះបញ្ជីបន្តនៅការិយាល័យរៀបចំដែនដី នគរូបនីយកម្ម សំណង់ និងភូមិបាលស្រុក/ខណ្ឌ។

- ភាពរីកចំរើន
- សុវត្ថិភាព និងស្ថេរភាព
- ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ
- តើត្រូវផ្តល់ព័ត៌មានជូនអ្នកណា?

សំគាល់: ▬ លើកទឹកចិត្តអោយមានការចូលរួមពីម្ចាស់ដី

វេទិកានៃអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ស្តីពីកម្ពុជា

ការិយាល័យ : ផ្ទះលេខ ៩-១១, ផ្លូវ ៤៧៦ ទួលទំពូង ១ ភ្នំពេញ

ទូរស័ព្ទលេខ: ០២៣ ២១៤ ៤២៩

ទូរសារលេខ: ០២៣ ៩៩៤ ០៦៣

E-mail: ngoforum@ngoforum.org.kh

Website: www.ngoforum.org.kh

រូបភាពសាកសួរប្រជាពលរដ្ឋពីផលប៉ះពាល់នូវការឈូសឆាយដីសហគមន៍